

СИСТЕМА ОСВІТИ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ: СТРУКТУРА СИСТЕМИ ОСВІТИ

Анотація

До найважливіших параметрів системи освіти, які характеризують її як об'єкт інформатизації, належить структура системи освіти і види діяльності, що здійснюються в ній. У даній статті розглядаються структура системи освіти України, її складові та їх підпорядкування. Ці дослідження разом із дослідженнями видів діяльності необхідні для створення ефективних систем інформатизації як окремих об'єктів, так і системи освіти в цілому.

Ключові слова: структура системи освіти, інформатизація освіти, засоби інформаційно-комунікаційних технологій, єдиний інформаційний простір.

Актуальність проблеми. Інформатизація системи освіти, під якою розуміється *створення і використання інформаційних технологій для підвищення ефективності видів діяльності, що здійснюються в системі освіти*, повинна передбачати створення *типових* засобів і систем інформатизації, які будуть ефективні не лише за інформатизації певного об'єкта чи виду діяльності, а й системи освіти в цілому, зокрема під час створення єдиного інформаційного простору. Вирішення цієї проблеми неможливо без дослідження системи освіти як об'єкта інформатизації. До найважливіших параметрів системи освіти, які характеризують її як об'єкт інформатизації, належить структура системи освіти і види діяльності, які здійснюються в ній. Дослідження структури системи освіти необхідно для встановлення *типів об'єктів* інформатизації, а видів діяльності – для визначення *параметрів*, необхідних для їх інформатизації засобів і систем інформатизації.

Таким чином, дослідження системи освіти як об'єкта інформатизації є важливими й актуальними. Результати досліджень можуть бути використані під час розроблення концепцій і програм інформатизації освіти, визначення напрямків досліджень щодо створення засобів і систем інформатизації освіти тощо. Цій проблемі присвячені публікації [1, 2], які стосуються, в основному, системи освіти Російської Федерації. Публікації же стосовно досліджень системи освіти України як об'єкта інформатизації не виявлено.

Ціль даної статті на основі досліджень *структури системи освіти*, її складових і схем підпорядкованості цих складових – визначити типи об'єктів інформатизації і взаємозв'язки між ними, які під час створення систем інформатизації конкретних об'єктів повинні досліджуватися більш детально. Результати досліджень *видів діяльності* в системі освіти передбачається викласти в наступній статті.

Поняття **системи освіти** приймається таким, яким воно визначене у Законі України «Про освіту» [3].

До найбільш важливих параметрів, які характеризують систему освіти як об'єкт інформатизації, можуть бути віднесені:

- структура і статистичні дані системи освіти;
- види діяльності, які здійснюються в системі освіти.

Результати досліджень цих параметрів можуть бути суттєво важливими для оптимального розв'язання багатьох практичних задач інформатизації освіти.

Система освіти України є складною ієрархічною системою, цілі і правила функціонування якої встановлюються Законами та іншими нормативно-правовими актами України у сфері освіти. Реалізація ж цих правил забезпечується шляхом побудови відповідної організаційної структури системи освіти і здійснення в ній певних видів діяльності.

Структура і статистичні дані системи освіти

Організаційна структура системи освіти України визначається Законом України «Про освіту» і деталізується у Законах України «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», у відповідних постановках Кабінету Міністрів України та інших нормативних документах.

В організаційній структурі системи освіти можна виділити структури трьох видів:

- управління освітою;
- навчальні (навчально-виховні) заклади;
- наукові та науково-методичні установи.

Управління освітою

В Україні для управління освітою існують система державних органів управління і органи громадського самоврядування.

До державних органів управління освітою в Україні належать:

- Міністерство освіти і науки України;
- міністерства і відомства України, яким підпорядковані навчальні заклади;
- Вища атестаційна комісія України;
- Міністерство освіти Автономної Республіки Крим;
- місцеві органи державної виконавчої влади і підпорядковані їм органи управління освітою.

Призначення і функції органів управління освітою визначені відповідними нормативними документами [4–8].

Міністерство освіти і науки України

Міністерство освіти і науки України (МОН України) є центральним органом державної виконавчої влади. МОН України виконує такі основні функції відповідно до Положення про Міністерство освіти і науки [4] в галузі освіти: бере участь у визначенні державної політики в галузі освіти, професійної підготовки кадрів, розробляє програми розвитку освіти, державні стандарти освіти; здійснює навчально-методичне керівництво, контроль за дотриманням державних стандартів освіти, державне інспектування; проводить акредитацію вищих та професійно-технічних навчальних закладів незалежно від форм власності та підпорядкування; формує і розміщує державне замовлення на підготовку спеціалістів з вищою освітою; розробляє умови прийому до навчальних закладів; організовує атестацію педагогічних і науково-педагогічних працівників щодо присвоєння їм кваліфікаційних категорій, педагогічних та вчених звань; разом з іншими міністерствами і відомствами, яким підпорядковані навчальні заклади, реалізує державну політику в галузі освіти, здійснює контроль за її практичним втіленням, дотриманням актів

законодавства про освіту в усіх навчальних закладах незалежно від форм власності та підпорядкування; здійснює керівництво державними навчальними закладами.

Акти МОН України, прийняті у межах його повноважень, є обов'язковими для міністерств і відомств, яким підпорядковані навчальні заклади, Міністерства освіти Автономної Республіки Крим, місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підпорядкованих їм органів управління освітою, навчальних закладів незалежно від форм власності.

Організаційна структура центрального апарату МОН України складається із керівництва, підрозділів за напрямками освіти і науки та інших підрозділів, що виконують загально-міністерські функції. За напрямком «освіта» діють три департаменти (департамент загальної та дошкільної освіти, департамент професійно-технічної освіти і департамент вищої освіти), комітет з фізичного виховання та спорту і державна інспекція навчальних закладів; за напрямком «наука» діють: Департамент науково-технологічного розвитку, Департамент інновацій та трансферу технологій, Український державний центр науково-технічної та інноваційної експертизи, Державний фонд фундаментальних досліджень, Державний департамент інтелектуальної власності; загально-міністерські функції виконують: Департамент міжнародного співробітництва, Департамент економіки та фінансування, Адміністративно-господарський департамент, Управління ліцензування, акредитації та нострифікації, Управління бухгалтерського обліку та звітності та інші.

Усього МОН України має 10 департаментів, 21 управління, 76 відділів і секторів. Міністерству підпорядковані також 19 організацій та установ, зокрема, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, Український державний центр позашкільної освіти, Національний еколого-натуралістичний центр, Український центр оцінювання якості освіти, Державний центр прикладних інформаційних технологій тощо.

Діяльність МОН України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міністерства і відомства України, яким підпорядковані навчальні заклади

Навчальні заклади, крім Міністерства освіти і науки України, є у підпорядкуванні Національної Академії наук, Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства культури і туризму, Міністерства оборони, Міністерства закордонних справ, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, Міністерства транспорту та зв'язку, Міністерства промислової політики, Міністерства палива та енергетики, Міністерства фінансів, Генеральної прокуратури, Служби безпеки, Державної податкової служби, Державної прикордонної служби, Державного комітету статистики, Національного банку, Центральної спілки споживчих товариств.

Структурні підрозділи з питань галузевої освіти міністерств і відомств, яким підпорядковані навчальні заклади, разом з Міністерством освіти і науки України беруть участь у здійсненні державної політики в галузі освіти, науки, професійної підготовки кадрів, у проведенні державного інспектування та акредитації навчальних закладів, здійснюють контрольні функції з дотримання вимог щодо якості освіти, організовують впровадження у практику досягнень науки і передового досвіду.

В організаційній структурі міністерств і відомств, яким підпорядковані навчальні заклади, передбачені структурні одиниці (департаменти, управління, відділи), які забезпечують виконання покладених на ці міністерства і відомства завдань в галузі освіти та координацію і виконання спільних робіт з Міністерством освіти і науки України.

Вища атестаційна комісія України

Вища атестаційна комісія України (ВАК України) відповідно Положення про Вищу атестаційну комісію України [5] організовує і проводить атестацію наукових і науково-педагогічних кадрів, керує роботою з присудження наукових ступенів, присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника.

Організаційна структура центрального апарату ВАК України складається із керівництва, 6 відділів і редакції «Бюлетеня ВАК України».

ВАК України є центральним органом виконавчої влади, підвідомчим Кабінету Міністрів України.

Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим

Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим (МОН АРК) здійснює повноваження керівництва освітою в Автономній Республіці Крим відповідно до Положення про Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим [6]. Основними функціями Міністерства є участь у забезпеченні реалізації в Автономній Республіці Крим державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інтелектуальної власності і трансферу технологій, здійснення контролю за дотриманням актів законодавства з питань освіти і науки, виконанням навчальними закладами усіх форм власності державних стандартів освіти, вимог до змісту, рівня й обсягів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти, забезпечення моніторингу рішень у сфері освіти, захисту інтелектуальної власності, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності і трансферу технологій.

Організаційна структура центрального апарату МОН АРК складається із керівництва, 2-х управлінь і 5 відділів.

Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим є республіканським органом виконавчої влади з питань освіти і науки в Автономній Республіці Крим, який підзвітний, підконтрольний і відповідальний перед Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою Міністрів Автономної Республіки Крим і Міністерством освіти і науки України.

Органи управління освітою місцевих органів державної виконавчої влади

До органів управління освітою місцевих органів державної виконавчої влади належить управління освіти і науки обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій та відділи освіти районних державних адміністрацій.

Управління освіти і науки обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій

Основні функції управлінь освіти і науки визначені у затвердженому Кабінетом Міністрів України Типовому положенні про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації [7].

У межах своїх повноважень управління організовує у відповідних регіонах виконання актів законодавства у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності, а також з питань мовної політики та здійснює контроль за їх реалізацією. Основні функції управління аналогічні вище наведеним основним функціям МОН АР Крим.

У структурі управління освіти є, як правило, відділ вищої освіти, відділ професійно-технічної освіти, відділ загальної освіти, відділ інтернатних установ, відділ економіки і фінансування, відділ кадрової роботи.

Управління освіти і науки підпорядковуються обласній (у містах Києві та Севастополі – міській) державній адміністрації і МОН України. В Україні налічується 24 обласних і 2 міських (Київ і Севастополь) управлінь освіти і науки.

Відділи освіти районної (міської), районної у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій

Відділ освіти районної (міської), районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації є структурним підрозділом районної державної адміністрації. Основними функціями відділу освіти є [8]: реалізація державної політики в галузі освіти з урахуванням особливостей соціально-культурного середовища району, створення умов для реалізації права громадян на отримання повної загальної середньої освіти, здійснення управління навчальними закладами, що знаходяться в межах відповідної території і належать до сфери управління державної адміністрації тощо.

Структурно до складу будь-якого відділу освіти входять апарат управління, районний (міський) методичний кабінет і централізована бухгалтерія. Деякі відділи освіти мають у своїй структурі та інші структурні одиниці, наприклад, лабораторію комп'ютерних технологій в освіті, центр практичної психології, логопедичний пункт, господарчу групу тощо.

Відділ освіти підпорядковується районній (міській) державній адміністрації та відповідно Міністерству освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінню освіти обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації.

Загальна кількість районних відділів освіти в Україні – 608 (490 у сільських районах і 118 у міських районах).

Навчальні (навчально-виховні) заклади

Відповідно до структури освіти, визначеної Законом України «Про освіту», в Україні є різні типи навчальних і навчально-виховних закладів, які надають дошкільну, загальну середню, позашкільну, професійно-технічну, вищу і післядипломну освіту, а також забезпечують можливість навчатися в аспірантурі й докторантурі. Є також спеціальні навчальні заклади для дітей-інвалідів і для дітей (підлітків), що скоїли правопорушення. Призначення і структура навчальних закладів визначається в Положеннях про них, які затверджуються постановами Кабінету Міністрів України [9–20]. Навчальні заклади можуть бути державної, комунальної або приватної власності. Проте незалежно від форм власності на всі навчальні заклади поширюється дія нормативно-правових актів в галузі освіти, які видаються державними або місцевими органами влади.

Дошкільні навчальні заклади

Основними типами дошкільних навчальних закладів в Україні є дитячі ясла (для дітей віком від двох місяців до трьох років), дитячі ясла-садки (для дітей віком від двох місяців до шести (семи) років) і дитячі садки (для дітей віком від трьох до шести (семи) років). Є також дошкільні навчальні заклади компенсуючого типу для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, лікування та реабілітації, будинки дитини, дитячі будинки інтернатного типу та дитячі будинки сімейного типу.

Структурно до складу дошкільного навчального закладу для здорових дітей входять: групи дітей (одно- або різновікових), педагогічна служба, служба харчування, господарча група, бухгалтерія і керівництво. Дошкільний навчальний заклад компенсуючого типу для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, тривалого лікування та реабілітації, має у своєму складі також відповідну медичну службу.

В Україні функціонує близько 15,3 тис. дитячих дошкільних закладів, якими охоплено 1137 тис. дітей. Для дітей з вадами у психофізичному розвитку, які мають хронічні захворювання внутрішніх органів, працюють заклади компенсуючого типу: 1,3 тис. спеціальних і 507 санаторних.

Загальноосвітні навчальні заклади

Відповідно до освітнього рівня, який забезпечується загальноосвітнім навчальним закладом (початкова загальна освіта, базова загальна середня освіта, повна загальна середня освіта), існують різні типи загальноосвітніх навчальних закладів I, II, III ступенів. Навчальні заклади кожного з трьох ступенів можуть функціонувати разом або самостійно.

До загальноосвітніх навчальних закладів належать:

- середня загальноосвітня школа – загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів (I ступінь – початкова школа, II ступінь – основна школа, III ступінь – старша школа);
- спеціалізована школа (школа-інтернат) – загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів;
- гімназія – загальноосвітній навчальний заклад II-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів відповідно до профілю;
- ліцей – загальноосвітній навчальний заклад III ступеня з профільним навчанням і допрофесійною підготовкою;
- колегіум – загальноосвітній навчальний заклад III ступеня філологічно-філософського та (або) культурно-естетичного профілів;
- загальноосвітня школа-інтернат – загальноосвітній навчальний заклад із частковим або повним утриманням за рахунок держави дітей, які потребують соціальної допомоги;
- спеціальна загальноосвітня школа (школа-інтернат) – загальноосвітній навчальний заклад для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку;
- загальноосвітня санаторна школа (школа-інтернат) – загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів з відповідним профілем для дітей, які потребують тривалого лікування;
- школа соціальної реабілітації – загальноосвітній навчальний заклад для дітей, які потребують особливих умов виховання (створюється окремо для хлопців і дівчат);
- вечірня (змінна) школа – загальноосвітній навчальний заклад II-III ступенів для громадян, які не мають можливості навчатися у школах з денною формою навчання.

Загальноосвітній навчальний заклад (ЗНЗ) структурно складається, як правило, із мережі класів (початкова школа – 1-3 (4) класи, основна школа – 5-9 класи і старша школа – 9-11(12) класи), педагогічного колективу, адміністрації, господарської служби і бухгалтерії. Оскільки за кількістю учнів ЗНЗ суттєво різняться (від 20 до 2000 учнів), то суттєво різними в них є кількість паралельних класів, кількість педагогічних працівників, адміністрації і допоміжних служб. У великих школах можуть бути такі окремі структурні підрозділи як спортивні комплекси, бібліотеки, їдальні, майстерні, підсобні господарства тощо.

Структури середніх загальноосвітніх шкіл, загальноосвітніх навчальних закладів нового типу (гімназій, ліцеїв, колегіумів) і

спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням окремих предметів та курсів системи МОН України практично ідентичні. У деяких закладах нового типу педагогічний колектив представляється у вигляді структурних одиниць, які називаються кафедрами (кафедра математики і інформатики, кафедра природничих наук, кафедра англійської мови, кафедра естетики тощо).

Структура шкіл-інтернатів відрізняється від структури звичайних ЗНЗ наявністю господарчих служб, які забезпечують цілодобове проживання і харчування учнів, та медичної служби. У санаторних школах-інтернатах повинна бути крім того спеціалізована медична служба відповідно до профілю санаторної школи.

Структура спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, суттєво залежить від типу дефекту здоров'я учнів.

Структурно спеціальна школа складається із груп учнів, педагогічного колективу із вчителів-дефектологів та інших структурних підрозділів, притаманних звичайним школам (школам-інтернатам).

Обов'язковими структурними підрозділами в обслуговуванні школи є: харчоблок, медичний, спортивний комплекси, спальний корпус з житлово-побутовими осередками для приготування уроків, відпочинку і дозвілля, шкільна бібліотека, ігрові кімнати, кімнати гігієни, ізолятор, ванно-душові приміщення, господарчо-побутовий комплекс.

Загальноосвітні школи соціальної реабілітації є державними закладами освіти, направлення дітей і підлітків на навчання до яких здійснюється судами у встановленому законом порядку. Структура школи відображає особливості педагогічного режиму, умов виховання та утримання дітей і підлітків у цій школі, які визначаються спеціальним режимом дня та системою навчальної і виховної роботи, постійним наглядом і педагогічним контролем за учнями, виключенням можливості вільного виходу учнів за межі території школи соціальної реабілітації без дозволу адміністрації.

У структурі школи є підрозділи, що забезпечують роботою учнів школи (навчально-виробничі майстерні, навчально-дослідні сільськогосподарські або садові господарства тощо). Специфіка навчального закладу потребує служби охорони і педагогічної служби з учителів-вихователів і психологів. Інші структурні підрозділи школи аналогічні підрозділам звичайних шкіл-інтернатів.

Вечірня (змінна) школа – це загальноосвітній навчальний заклад II-III ступенів, що забезпечує реалізацію права громадян, які не мають можливості навчатися у школах із денною формою навчання, на здобуття загальної середньої освіти з відривом або без відриву від виробництва. Вечірня школа може мати власну структуру, аналогічну структурі денної школи відповідного ступеня. Багато вечірніх шкіл створюються на базі денних шкіл і використовують у своїй діяльності їх структуру, приміщення і персонал.

На початок 2007/2008 навчального року в 20268 денних загальноосвітніх навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України (без спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів) навчалось 4672 тис. учнів.

У системі освіти функціонує 652 інтернатні заклади різних типів, у яких навчаються 125,9 тис. учнів, зокрема:

- 317 (75,7 тис. учнів) загальноосвітніх шкіл-інтернатів в т.ч. 55 (10,6 тис. учнів) для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 62 (14,2 тис. учнів) загальноосвітніх санаторних шкіл-інтернатів;
- 14 шкіл та училищ (467 вихованців) соціальної реабілітації;
- 387 (50,3 тис. учнів) загальноосвітніх навчальних закладів (школи, школи-інтернати) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, з яких для розумово відсталих – 226 (29,2 тис. учнів), для сліпих – 6 (0,8 тис. учнів), для дітей зі зниженим зором – 29 (4,2 тис. учнів), для глухих – 30 (2,9 тис. учнів), для дітей зі зниженим слухом – 26 (3,0 тис. учнів), для дітей з порушенням опорно-рухового апарату – 20 (2,3 тис. учнів), для дітей з тяжким порушенням мовлення – 17 (3,1 тис. учнів), для дітей, які потребують інтенсивної педагогічної корекції, – 33 (4,7 тис. учнів).

Крім того, у системі Міністерства освіти і науки України функціонує 114 дитячих будинків, у яких утримується 6,1 тис. дітей дошкільного та шкільного віку.

Позашкільні навчальні заклади

В Україні діють такі типи позашкільних навчальних закладів:

- дитячо-юнацькі спортивні школи;
- клуби: військово-патріотичного виховання, дитячо-юнацькі;
- Мала академія мистецтв (народних ремесел);
- Мала академія наук учнівської молоді;
- початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади;
- центри, палаци, будинки, клуби художньої творчості дітей, юнацтва та молоді;
- центри, будинки, клуби еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;
- центри, будинки, клуби науково-технічної творчості учнівської молоді, станції юних техніків;
- центри, будинки, клуби, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді, станції юних туристів;
- центри: військово-патріотичного та інших напрямів позашкільної освіти;
- дитяча бібліотека, дитяча флотилія моряків і річковиків, дитячий парк, дитячий стадіон, дитячо-юнацька картинна галерея, дитячо-юнацька студія (хорова, театральна, музична, фольклорна тощо), кімната школяра, курси, студії, школи мистецтв, освітньо-культурні центри національних меншин.

Структурно позашкільний навчальний заклад має у своєму складі навчальні групи (вихованців, учні, слухачів), педагогічний колектив, керівництво і бухгалтерію. Проте структура позашкільних навчальних закладів суттєво залежить від типу навчального закладу і профілю навчання.

В Україні діють близько 1,5 тисячі позашкільних навчальних закладів системи освіти за основними напрямками позашкільної освіти: туристсько-краєзнавчий, еколого-натуралістичний, науково-технічний, художньо-естетичний та ін., охоплюючи 1,2 млн. дітей та підлітків.

Професійно-технічні навчальні заклади

Професійно-технічний навчальний заклад – це заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійно-технічній освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією відповідно до їхніх інтересів, здібностей, стану здоров'я.

Професійно-технічна освіта має три ступені, відповідно до яких встановлюється три атестаційні рівні професійно-технічних навчальних закладів.

Структура професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) суттєво залежить від атестаційного рівня навчального закладу і профілю навчання.

Перший атестаційний рівень

На першому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування відповідного рівня кваліфікації з технологічно нескладних, простих за своїми виробничими діями і операціями професій.

Є різні форми організації ПТНЗ першого атестаційного рівня. Наприклад, навчальні курси певного професійного спрямування і професійні школи першого атестаційного рівня часто створюються як структурні підрозділи великих підприємств, компаній і установ або є приватними., у той час як навчально-курсів комбінати є юридичними особами. Останні структурно складаються, як правило, з навчальних груп учнів (слухачів, вихованців), педагогічного колективу, підрозділу (підрозділів) виробничого навчання, керівництва і допоміжних служб. У розпорядженні навчально-виробничого комбінату є відповідні навчальні кабінети, лабораторії, майстерні (дільниці, полігони), оснащені необхідними засобами навчання, верстатами, машинами, механізмами, тренажерами, електронно-обчислювальною технікою, інструментами, тощо, а також бібліотека, культурно-побутові, адміністративні та інші приміщення. Різновидом навчально-курсів комбінатів є автомобільні навчальні комбінати, які призначені для підготовки професійних водіїв різних автотранспортних засобів (категорії «В», «С», «D», «E»). Крім обладнаних аудиторій для теоретичних занять, вони мають власні автодроми для оволодіння практичними навичками керування автотранспортними засобами.

Другий атестаційний рівень

На другому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування відповідного рівня кваліфікації з масових робітничих професій середньої технологічної складності.

Професійно-технічні училища є юридичними особами і мають структурні підрозділи, які забезпечують виконання навчально-виробничої, навчальної і виховної роботи, господарські служби, що забезпечують проживання, харчування та інші соціально-побутові умови учнів, службу матеріально-технічного забезпечення діяльності всіх підрозділів училища, бухгалтерію і адміністрацію. ПТУ розміщуються в окремих будівлях або комплексах будівель, у яких є приміщення для теоретичних занять (кабінети фізики, математики, інформатики, спеціальних дисциплін з профілю училища тощо) і виробничі приміщення для набуття практичних навичок роботи за відповідними професіями (майстерні, навчальні лабораторії, кухні, бари тощо), які оснащені відповідним обладнанням. ПТУ, як правило, мають власні спортивні зали або майданчики, бібліотеки, актові зали, гуртожитки, їдальні.

До другого атестаційного рівня відносяться також професійні училища соціальної реабілітації, які є спеціальним державним закладом для дітей-підлітків, що скоїли правопорушення. Училище соціальної реабілітації є юридичною особою. При училищі створюється середня загальноосвітня школа. Вона є структурним підрозділом училища соціальної реабілітації. Училище соціальної реабілітації має комплекс будівель та споруд, які забезпечують проживання вихованців та навчально-виховний процес: обладнані за встановленими нормативами навчальні та житлові приміщення для учнів, приміщення для медико-санітарної частини, контрольньо-пропускного пункту та карантинного відділення, кімнату психологічного розвантаження, дисциплінарну кімнату, харчоблок, клуб, бібліотеку, спортивне містечко, навчально-виробничі майстерні тощо.

Третій атестаційний рівень

На третьому ступені професійно-технічної освіти забезпечується формування високого рівня кваліфікації з технологічно складних, наукоємних професій та спеціальностей.

Вищі професійно-технічні навчальні заклади (ВПТНЗ) створюються, як правило, шляхом реорганізації діючих атестованих професійно-технічних навчальних закладів другого атестаційного рівня. Структура і розміщення ВПТНЗ практично аналогічні ПТУ другого атестаційного рівня. Для атестації за третім рівнем навчальний заклад повинен відповідати більш високим вимогам щодо педагогічних кадрів і оснащення засобами навчання.

В Україні діють 927 професійно-технічних навчальних закладів, у тому числі за галузевим спрямуванням:

- промисловість – 331;
- сільське господарство – 269;
- будівництво – 184;
- сфера послуг – 143.

У ПТНЗ за 547 спеціальностями навчається близько 440 тис. учнів і близько 14 тис. слухачів.

Вищі навчальні заклади

В Україні діють вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації таких типів:

- університет – багатопрофільний вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти, фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Діють класичні та профільні (технічні, технологічні, економічні, педагогічні, медичні, аграрні, мистецькі, культурологічні тощо) університети;
- академія – вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження;
- інститут – вищий навчальний заклад III або IV рівня акредитації або структурний підрозділ університету, академії, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, проводить наукову, науково-методичну та науково-виробничу діяльність;
- консерваторія (музична академія) – вищий навчальний заклад III або IV рівня акредитації, який провадить освітню діяльність,

пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у галузі культури і мистецтва – музичних виконавців, композиторів, музикознавців, викладачів музичних дисциплін, проводить наукові дослідження;

- коледж – вищий навчальний заклад II рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу III або IV рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у споріднених напрямках підготовки (якщо є структурним підрозділом вищого навчального закладу III або IV рівня акредитації або входить до навчального чи навчально-науково-виробничого комплексу) або за кількома спорідненими спеціальностями;
- технікум (училище) – вищий навчальний заклад I рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу III або IV рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації за кількома спорідненими спеціальностями.

Основними структурними підрозділами вищого навчального закладу третього і четвертого рівнів акредитації є: інститути, факультети, кафедри, курси тощо.

Інститут є навчально-науковим або науковим структурним підрозділом і може створюватись у вищих навчальних закладах III і IV рівнів акредитації. Навчально-науковий інститут об'єднує споріднені факультети, кафедри і створюється органом управління, у підпорядкуванні якого перебуває вищий навчальний заклад.

Науково-дослідний інститут об'єднує споріднені наукові лабораторії, центри.

Факультет є навчально-науковим структурним підрозділом вищих навчальних закладів третього та четвертого рівнів акредитації, що здійснює підготовку студентів, аспірантів та докторантів із споріднених спеціальностей. Факультет об'єднує відповідні кафедри і лабораторії.

Кафедра є основним навчально-науковим структурним підрозділом вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації (філіалів, факультетів), що провадить навчальну, методичну та науково-дослідницьку діяльність з однієї або кількох споріднених дисциплін.

Основними структурними підрозділами вищого навчального закладу першого і другого рівнів акредитації є відділення.

Відділення об'єднують навчальні групи з однієї або кількох спеціальностей, методичні, навчально-виробничі підрозділи, необхідні для виконання покладених на відділення завдань.

У вищих навчальних закладах першого і другого рівнів акредитації можуть створюватись предметні (циклові) комісії, що провадять навчальну та методичну діяльність з однієї або кількох споріднених дисциплін.

Вищі навчальні заклади третього і четвертого рівнів акредитації можуть також мати аспірантуру, докторантуру, науково-дослідні установи. Наукові, виробничі та інші структурні підрозділи вищих навчальних закладів беруть участь у процесі навчання студентів, аспірантів, докторантів, клінічних ординаторів або в організації чи забезпеченні освітньої діяльності закладу.

Вищий навчальний заклад має право створювати у своєму складі заклади післядипломної освіти, які на базі вищої освіти у скорочені терміни готують фахівців з нових перспективних напрямів науки і техніки.

Вищі навчальні заклади мають у своєму розпорядженні навчальні корпуси, наукові лабораторії і полігони, бібліотеки, спортивні споруди, медичні заклади і заклади культури, гуртожитки і бази відпочинку.

У 2006/2007 навчальному році мережа вищих навчальних закладів налічувала 920 закладів усіх рівнів акредитації та форм власності, у тому числі 184 університети, 58 академій, 125 інститутів, 1 консерваторія, 199 коледжів, 210 технікумів та 143 училища. До вищих навчальних закладів державної форми власності належать 225 навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 274 навчальних заклади I-II рівнів акредитації. До комунальної форми власності належать 11 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 211 вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації. Серед приватних функціонують 114 навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 85 – I-II рівнів акредитації.

Контингент студентів у 2006/2007 навчальному році налічував майже 2,8 млн. осіб, у тому числі за денною формою навчання понад 1,6 млн. осіб.

В університетах, академіях, інститутах вищу освіту здобувають більше 2,3 млн. осіб, у коледжах, технікумах, училищах – майже 500 тис. осіб.

Навчальні заклади післядипломної освіти

Післядипломна освіта надається як спеціально створеними навчальними закладами післядипломної освіти, так і вищими навчальними закладами III-IV рівня акредитації.

Структура навчального закладу післядипломної освіти визначається відповідно до Положення про державний вищий заклад освіти, статуту навчального закладу з урахуванням специфіки і потреб в перепідготовці кадрів. Структурними підрозділами навчального закладу є факультети, кафедри, центри, відділи, сектори, наукові, науково-методичні лабораторії тощо.

Навчальні заклади післядипломної освіти мають у своєму розпорядженні навчальні корпуси, наукові лабораторії і полігони, бібліотеки.

Мережа навчальних закладів і підрозділів післядипломної освіти України – понад 500, у тому числі в галузевих міністерствах і відомствах – 224, у системі Міністерства освіти і науки – 185, у навчальних закладах недержавної форми власності – 93. Система післядипломної педагогічної освіти охоплює: Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти (з 8.11.07 р. – Університет менеджменту освіти), 26 обласних, Кримський республіканський інститут післядипломної педагогічної освіти, 19 факультетів підвищення кваліфікації в педагогічних університетах та інститутах, госпрозрахункові центри підвищення кваліфікації педагогічних та керівних кадрів.

Наукові і науково-методичні установи

Наукові установи, які займаються дослідженнями проблем освіти, зосереджені, в основному, в Академії педагогічних наук України і в педагогічних університетах.

Завдання і функції АПН України визначені в її Статуті [21]. Основними завданнями діяльності Академії є теоретичне і методичне забезпечення розвитку національної системи освіти, всебічне наукове супроводження і широкомасштабна дослідницька робота в галузі педагогіки і психології.

Структурно АПН складається із 5 відділень, яким підпорядковані 11 наукових інститутів, 5 науково-методичних центрів, педагогічний музей і державна науково-педагогічна бібліотека. До складу наукових інститутів і науково-методичних центрів входять наукові відділи або лабораторії, співробітники яких виконують наукові дослідження.

Провідною державною науково-методичною установою Міністерства освіти і науки України є Інститут інноваційних технологій і змісту освіти [22]. До складу Інституту входить 9 відділень і 5 регіональних філій.

Діють науково-методичні установи також у системі регіональних управлінь освіти і науки. Головне їхнє завдання полягає в задоволенні потреб освіти у науково-методичному забезпеченні, удосконаленні змісту і методів навчання та виховання.

Підпорядкованість в системі освіти

Для вирішення проблем інформатизації освіти і створення єдиного інформаційного простору важливою є інформація про підпорядкованість суб'єктів, які складають структуру системи освіти. Зокрема, вона необхідна для дослідження інформаційних потоків та інформаційних мереж у системі освіти.

У системі освіти можна виділити два види підпорядкованості: *адміністративну* і *функціональну*.

Адміністративна підпорядкованість (підлеглисть) передбачає наявність у вищого органу (суб'єкту) всіх або переважної більшості важелів керівного впливу, зокрема вирішення щодо підлеглого органу (об'єкта) установчих питань, визначення його правового статусу, кадрових питань, здійснення контролюючих функцій, отримання звітності, застосування заходів відповідальності.

Функціональна підпорядкованість полягає в підпорядкованості у якійсь частині діяльності, в межах певної функції.

На рис. 1 показана структура системи освіти України.

У структурі системи освіти України можна виокремити *органи управління освітою, навчальні заклади і наукові установи*.

До органів управління освітою належать Міністерство освіти і науки України, ВАК України, органи управління освітою галузевих міністерств і відомств, регіональні органи управління освітою (МОН АР Крим, Управління освіти і науки відповідно обласної, Київської та Севастопольської міської державних адміністрацій), засновники приватних навчальних закладів і відділи освіти районних (міських) держадміністрацій.

МОН України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти. Йому адміністративно підпорядковані регіональні органи управління освітою і державні вищі навчальні заклади III–IV рівня акредитації. Функціонально МОН України підпорядковуються органи управління галузевою освітою і засновники (власники) приватних навчальних закладів.

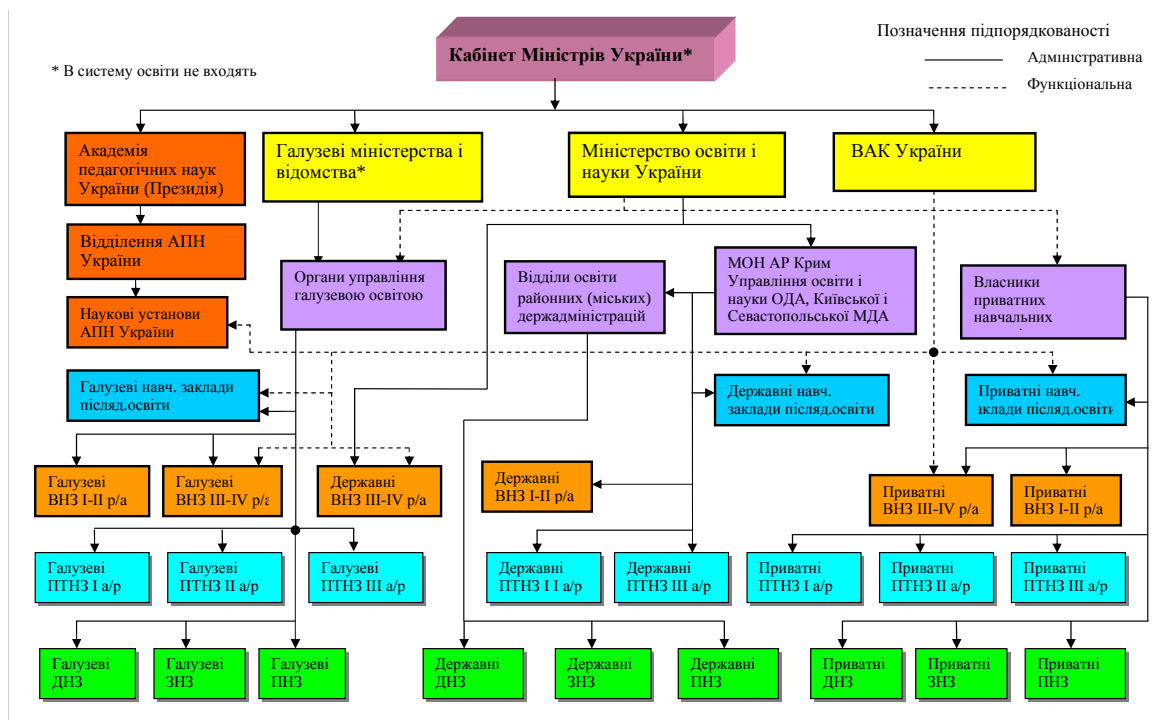

Рис. 1. Структура системи освіти України

БАК України є центральним органом виконавчої влади, якій в системі освіти функціонально підпорядковані спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій вищих навчальних закладів, закладів післядипломної освіти усіх і наукових установ Академії педагогічних наук України.

Регіональним органам управління освітою адміністративно підпорядковуються державні ВНЗ I-II рівня акредитації, державні ПТНЗ другого і третього атестаційних рівнів, відділи освіти районних (міських), державних адміністрацій. Слід зауважити, що регіональні органи управління освітою і районні відділи освіти адміністративно підпорядковуються також відповідно регіональним або районним держадміністраціям. Районним відділам освіти, у свою чергу, підпорядковуються державні дошкільні, загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади.

Органам управління галузевою освітою і їх територіальним підрозділам адміністративно підпорядковані галузеві заклади післядипломної освіти, галузеві вищі навчальні заклади, галузеві професійно-технічні навчальні заклади, галузеві дошкільні, загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади. Функціонально органи галузевою освітою підпорядковуються МОН України, а галузеві вищі навчальні заклади і заклади післядипломної, які мають спеціалізовані вчені ради – БАК України.

Навчальні заклади системи освіти за адміністративною підпорядкованістю відносяться до державних, галузевих або приватних, а за видом освіти, яку вони надають, – до закладів післядипломної, вищої, професійно-технічної або загальної освіти.

Адміністративне підпорядкування в системі освіти для державних навчальних закладів означає, що вищестоящий орган управління здійснює керівний вплив щодо змісту освіти й організації навчального процесу, контролює якість знань і виконання прийнятих рішень, отримує звітність та застосовує заходи відповідальності.

Для галузевих навчальних закладів адміністративне підпорядкування означає, що органи управління галузевою освітою, які адміністративно підпорядковані галузевим міністерствам і відомствам і є їх структурними підрозділами, передусім визначають зміст галузевої компоненти в освіті, а також впливають на організацію навчального процесу, контролюють якість знань і виконання прийнятих рішень, отримують звітність та застосовують заходи відповідальності як і у випадку державних навчальних закладів. Водночас повинні виконуватися загальні нормативно-правові акти в галузі освіти, які видаються МОН України. Таким чином, органи управління галузевою освітою і через них галузеві навчальні заклади функціонально підпорядковуються МОН України.

Приватні навчальні заклади всіх типів адміністративно підпорядковані їх власникам, які функціонально з питань освіти підпорядковані МОН України. Приватні вищі навчальні заклади і заклади післядипломної освіти, які мають спеціалізовані вчені ради, функціонально підпорядковуються також БАК України.

За рівнем освіти, яку надають навчальні заклади, вони поділяються на заклади загальної освіти (дошкільні, загальноосвітні, позашкільні), професійно-технічної освіти (ПТНЗ I-III атестаційного рівня), вищої освіти (ВНЗ I-IV рівня атестації), післядипломної освіти. Незалежно від форм власності й підпорядкування всі навчальні заклади функціонально підпорядковуються МОН України безпосередньо або через нижчестоящі державні органи управління освітою.

Академія педагогічних наук України є самоврядною організацією, яка самостійно визначає основні напрями наукових досліджень з педагогіки і психології, проблем освіти, свою структуру, вирішує науково-організаційні, господарські, кадрові питання, здійснює міжнародні наукові зв'язки. АПН України підзвітна Кабінету Міністрів України.

Структурно АПН України складається із Президії, якій адміністративно підпорядковуються відділення, яким, у свою чергу, підпорядковуються наукові установи. Наукові установи, що мають спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій, функціонально підпорядковані також БАК України.

Вплив АПН України на розвиток системи освіти України досягається шляхом розробки і реалізації Програм спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України, які затверджуються Колегією МОН України та Президією АПН України. Формальної підпорядкованості МОН України і АПН України немає.

Висновки. В організаційній структурі системи освіти виділяються структури трьох видів: управління освітою, навчальні (навчально-виховні) заклади, наукові і науково-методичні установи. Кожний вид структури представлений в системі освіти певною кількістю типів установ або навчальних закладів, які за внутрішньою структурою і схемою підпорядкування схожі (для однотипних) або суттєво відрізняються (для різнотипних). При інформатизації системи освіти установи або навчальні заклади можна розглядати як об'єкти інформатизації, для інформатизації кожного типу яких можливі типові рішення.

Доцільно продовжити дослідження внутрішньої структури об'єктів інформатизації, які сприятимуть віднаходженню ефективних типових рішень щодо інформатизації цих об'єктів і системи освіти в цілому.

Список використаних джерел

1. *Богатырь Б.Н.* Система образования России как объект информатизации / Б.Н. Богатырь // Школа-семинар «Создание единого информационного пространства системы образования» (г. Москва, 3-5 нояб. 1998 г.). – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1998.
2. *Прокудин Д.Е.* Информатизация отечественного образования: итоги и перспективы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://anthropology.ru/ru/texts/prokudin/art_inf_edu.html - Заголовок з екрану.
3. Закон України „Про освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.
4. Положення про Міністерство освіти і науки України, затверджене Указом Президента України від 7 червня 2000 року N 773/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.
5. Положення про Вищу атестаційну комісію України, затверджене Указом Президента України від 25 лютого 1999 року N 216/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.
6. Положение о Министерстве образования и науки Автономной Республики Крым, утвержденное постановлением Совета министров Автономной Республики Крым от 13 июня 2005года № 250 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minobr.crimea-portal.gov.ua/rus/index.php?v=4> – Заголовок з екрану.
7. Типове положення про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. N 1326

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

8. Типове положення про відділ освіти районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

9. Положення про дошкільний навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

10. Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. N 964 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

11. Положення про позашкільний навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 р. N 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

12. Положення про професійно-технічний навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 1998 р. N 110 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

13. Положення про державний вищий навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. N 107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

14. Положення про республіканський (Автономної Республіки Крим), обласні та Київський і Севастопольський міські інститути післядипломної освіти, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

15. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

16. Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

17. Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. N 564 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

18. Положення про центр, будинок, клуб науково-технічної творчості учнівської молоді, станцію юних техніків, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

19. Положення про центр, будинок, клуб, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, туристсько-краєзнавчої творчості, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2003 р. N 305 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

20. Положення про Малу академію наук учнівської молоді, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 9 лютого 2006 р. N 90 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

21. Статут Академії педагогічних наук України, в редакції затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 р. N 914 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> – Заголовок з екрану.

22. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=minist>

СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ КАК ОБЪЕКТ ИНФОРМАТИЗАЦИИ: СТРУКТУРА СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

Пилипчук А.Е.

Аннотация

К важнейшим параметрам системы образования, которые характеризуют ее как объект информатизации, принадлежит структура системы образования и виды деятельности, которые осуществляются в ней. В данной статье рассматриваются структура системы образования Украины, ее составные и их подчиненность. Эти исследования вместе с исследованиями видов деятельности необходимы для создания эффективных систем информатизации как отдельных объектов, так и системы образования в целом.

Ключевые слова: структура системы образования, информатизация образования, средства информационно-коммуникационных технологий, единое информационное пространство.

EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE AS AN OBJECT OF INFORMATIZATION: STRUCTURE OF THE EDUCATION SYSTEM

Pilipchuk A.

Resume

The structure of an education system and kinds of activities which are being carried out in it, belongs to the major parameters of the education system characterizing it as an object of informatization. In the paper there is considered the structure of the education system in Ukraine, its components and their dependence. These researches as well as the researches of kinds of activity are necessary for the creation of effective systems of informatization both separate objects, and an education system as a whole.

Keywords: structure of an education system, informatization of education, means of information and communication technologies, uniform information space.